

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	1624
Land:	Syrien
Kilde:	Dagbladet Information
Titel:	Vi har set nærmere på en central påstand fra Flygtningenævnet i sager om syriske asylansøgere. Og dokumentationen er tynd
Udgivet:	8. januar 2022
Optaget på baggrundsmaterialet:	11. januar 2022

Vi har set nærmere på en central påstand fra Flygtningenævnet i sager om syriske asylansøgere. Og dokumentationen er tynd

Selve det forhold, at asylansøgere er flygtet fra det syriske regime, betyder ikke i sig selv, at de risikerer overgreb ved en tilbagevenden, vurderer Flygtningenævnet. Informations undersøgelse viser, at der er begrænset og tvivlsom dokumentation bag den påstand

Rasmus Bøgeskov Larsen

Selv om hverdagen er vendt tilbage i Damaskus, mener flere eksperter, at det kan være farligt for syrere at vende tilbage til landet, netop af den grund at de er flygtet under borgerkrigen. Flygtningenævnet mener ikke, det har konsekvenser for en tilbagevendende syrere, at vedkommende forlod landet under krigen.

📷 YOUSSEF BADAWI

INDLAND

8. januar 2022

Når syriske flygtninge sidder foran Flygtningenævnet og skal forklare, hvorfor de frygter at vende hjem, kommer mange af dem med en simpel forklaring. Alene fordi de flygtede fra deres hjemland under konflikten og søgte beskyttelse i udlandet, risikerer de at blive forfulgt af det syriske regime.

I referaterne af nævnets afgørelser lyder det eksempelvis sådan her:

»Klageren har som asylmotiv i forbindelse med sagen om nægtelse af forlængelse henvist til, at han ved en tilbagevenden til Syrien frygter at blive tilbageholdt, idet han er udrejst af Syrien og dermed betragtes som en forræder af de syriske myndigheder.«

Det argument, mener nævnet dog ikke, at der er hold i. De sidste to år har det således været praksis i nævnet at afvise, at flugten fra Syrien i sig selv kan være årsag til, at en syrisk flygtning bliver udsat for overgreb ved tilbagevenden.

Indtil videre har Flygtningenævnet nægtet asyl til godt 100 syrere fra Damaskus, der har mistet deres midlertidige beskyttelsesstatus.

Information har gennem de sidste måneder nærstuderet nævnets afslag på asyl for at finde frem til, hvilket grundlag de bygger på. Den første del af undersøgelsen blev bragt i november

<<https://www.information.dk/moti/2021/11/flygtningenaevnet-kritiseres-afvise-syrere-paa-mangelfuldt-grundlag-regimet-ser-flygtninge-forraedere>>

og viste, at der ifølge eksperter i udlændingeret ikke var et tilstrækkeligt grundlag for nævnets afvisning af, at familiemedlemmer til militærnægttere og desertører risikerer forfølgelse i deres hjemland.

Dette er den anden del af undersøgelsen, som fokuserer på et argument, der har betydning for alle de sager om syrere fra Damaskus, som kommer for nævnet. Og det viser sig, at der kun er tyndt og tvivlsomt belæg for dette argument.

Ingen fare på færde

I Flygtningenævnets afgørelser henviser nævnet hovedsageligt til en såkaldt landerapport fra Udlændingestyrelsen fra februar 2019 som belæg for dets vurdering. Det gælder også i forhold til spørgsmålet om, hvad det kan få af konsekvenser for syrere, at de er flygtet fra landet og har søgt asyl i udlandet.

»Det fremgår af Udlændingestyrelsens landerapport fra februar 2019, at det siden begyndelsen af 2018 har tydet på, at det ikke har konsekvenser for en tilbagevendende syrer, at vedkommende forlod landet under krigen«, lyder et typisk svar fra nævnet i dets afgørelser.

På dette punkt trækker den danske landerapport på få af dens i alt 12 kilder. Ifølge Dansk Flygtningehjælp, som var med til at udarbejde rapporten, kunne de fleste af kilderne ikke sige noget konkret om, hvad der skete med hjemvendte flygtninge. Da kilderne blev interviewet, var der nemlig endnu meget få, som var vendt hjem.

To af de kilder, som bliver inddraget, fremstår ikke som uafhængige. Det drejer sig om en general og en advokat, som Udlændingestyrelsen talte med under dets besøg i Damaskus, hvor det kun kunne komme til at tale med regimevenlige kilder. De to kilder siger begge, at det ikke får konsekvenser for flygtninge, at de har søgt asyl i udlandet.

En anden kilde, som optræder prominent, er Syrien-ekspert Sara Kayyali fra Human Rights Watch. Hun bliver citeret for, at »siden 2018 tyder det ikke på, at det længere får nogen konsekvenser at have forladt landet under konflikten«. Det er nærmest ordret den samme formulering, som Flygtningenævnet mest hyppigt anvender i dets afgørelser.

Men læser man Sara Kayyalis udtalelse i sin helhed, fremstår den mere mudret. Hun fortæller, at regimet har ændret retorik og har sagt til visse aktivister, at de godt kunne rejse hjem. Men hun siger også, at hendes opfattelse er, at den nye retorik ikke »modsvares af en ændring i politik«.

Over for Information forklarer Sara Kayyali i dag, at det alene var for syriske flygtninge i eksil, at »det tydede på«, at forholdene havde forandret sig på grund af de nye toner fra regimet. Hun havde på tidspunktet for interviewet med Udlændingestyrelsen ingen konkret viden fra hjemvendte flygtninge om, at der var sket en ændring i praksis, og troede ikke det ville ske.

»Ikke lang tid efter, da flygtninge begyndte at vende hjem, stod det klart, at intet havde forandret sig i praksis. Ingen tror i dag, at regimet tager imod flygtninge med åbne arme«, siger Sara Kayyali.

Ikke den rette til at svare

Det fremgår også af udtalelserne fra en fjerde kilde, som bliver citeret af Udlændingestyrelsen i landerapporten, at der i praksis er en risiko for flygtninge ved at vende tilbage efter at være flygtet. Det er Rami Abdurrahman, som arbejder for den syriske menneskeretsorganisation SOHR. Han forklarer, at det afhænger af den enkelte officer, som den hjemsendte asylansøger kommer i berøring med, om selve flugten bliver et problem for vedkommende.

»Hvis officeren eksempelvis er en stærk støtte af regimet, kan han tage ens fravær under krigen meget personligt«, siger han.

En upartisk kilde i rapporten giver dog udtryk for, at flugt og asyl ikke får nogen konsekvenser. Det er researchinstituttet COAR Global.

»Alene det faktum, at en person har opholdt sig udenlands under den syriske borgerkrig, skaber ikke problemer ved hjemkomst«, lyder instituttets vurdering.

Det fremgår ikke af rapporten, hvad den vurdering bygger på. Mens COAR bliver citeret udbyggende på de fleste spørgsmål, bliver instituttet kun citeret for en enkelt sætning på dette afgørende punkt. Andetsteds fremgår det dog af COAR's svar, at instituttet ikke arbejder med at indsamle informationer om, hvad der sker med hjemvendte flygtninge.

Over for Information forklarer COAR i dag, at citatet skulle give udtryk for, at det ikke rent juridisk er ulovligt at have søgt tilflugt i udlandet.

»Vi arbejder med konfliktanalyse, ikke med at indsamle informationer om krænkelse af menneskerettigheder. Derfor er vi ikke den rette til at svare på det spørgsmål. Vi forklarede styrelsen, at det ifølge lovene ikke er strafbart at forlade landet. Men vi fortalte dem også, at i Syrien er den største risiko netop alt det, som regimet gør uden at have lovhjemmel til det«, siger researcheren Hani Altelfah fra COAR.

Regimet ændrer retorik

Flygtningenævnet har flere gange fremhævet, at det i sine afgørelser ikke blot trækker på danske rapporter, men også på udenlandsk research fra andre landes myndigheder og fra internationale organisationer.

Der er imidlertid også mange udenlandske rapporter, som beskriver, at det syriske regime ved flere lejligheder har truet flygtninge og givet udtryk for, at det ikke ønsker, at de vender tilbage. FN's Flygtningehøjkommissariat, UNHCR, henviser eksempelvis til en syrisk general, som »gentagne gange har udtalt, at de, som flygtede fra Syrien, bør frygte at vende tilbage«.

Det syriske regime har de seneste år ændret retorik og giver nu udtryk for, at flygtninge er velkomne. Der er dog ingen rapporter, der kan finde beviser for, at flygtninge trygt kan vende hjem.

Derimod har flere menneskeretsorganisationer dokumenteret, at der er hjemvendte flygtninge, som bliver udsat for overgreb. Mange af dem har tilsyneladende ikke været politisk aktive og har ikke haft nogen konflikter med regimet. Alligevel bliver de anholdt, tortureret og forsvinder i fængslerne.

Ifølge rapporterne står det ikke klart, præcis hvorfor disse flygtninge bliver forfulgt, og hvorfor andre slipper fri. Hovedkonklusionen i rapporter fra eksempelvis EU's asylkontor, EASO, og FN's Flygtningehøjkommissariat, UNHCR, er, at det ikke synes muligt at forudse, hvordan de syriske myndigheder vil tage imod en hjemvendt flygtning.

»Det er vanskeligt, hvis ikke umuligt, for en syrer at fastslå, hvordan han eller hun vil stå i forhold til det syriske sikkerhedsapparat,« skrev EU's asylkontor, EASO, i juni.

Om lige netop flugten fra landet kan være årsag til at hjemvendte syrere bliver forfulgt, afholder de fleste rapporter sig fra at konkludere noget om.

Mor og datter blev arresteret

Indtil for nylig fandtes der ikke nogen detaljeret undersøgelse af, hvilke syriske flygtninge der bliver udsat for overgreb ved hjemkomst, og hvorfor de bliver det. Det er meget vanskeligt at undersøge, fordi de hjemvendte syrere nødt vil kommunikere med omverdenen af frygt for, at det kan give dem problemer med regimet.

I september udgav Amnesty International en rapport, der bygger på et helt års arbejde med at indsamle beretninger fra flygtninge og deres slægtninge. I rapporten fremlægger organisationen sine konklusioner baseret på 66 konkrete tilfælde, hvor flygtninge blev udsat for overgreb, da de rejste hjem.

Flygtningene beretter blandt andet, at officerer fra sikkerhedsapparatet beskyldte dem for at have sviget deres hjemland ved at forlade Syrien og søge beskyttelse i udlandet. Havde de været i eksil i nationer, der er imod Bashar al-Asads regime, blev de også anklaget for at have allieret sig med Syriens fjender.

»Syriske officerer anser hjemvendte flygtninge som havende været illoyale over for deres hjemland, enten fordi de flygtede eller på grund af det sted, hvor de søgte tilflugt. Som et resultat heraf opfatter de syriske myndigheder generelt individer, som forlod landet, som værende støttet af oppositionen eller af væbnede grupper«, konkluderer Amnesty International på baggrund af undersøgelsen.

Amnesty viderebringer blandt andet et vidnesbyrd fra en kvinde, som blev arresteret, da hun og hendes datter forsøgte at krydse grænsen til Syrien. Hun erindrer, at betjenten sagde til hende:

»Hvorfor har du forladt Syrien? Fordi du ikke kan lide Bashar al-Assad og ikke kan lide Syrien? Du er en terrorist. Syrien er ikke et hotel, som du bare kan forlade og vende tilbage til, når det passer dig.«

Betjenten voldtog efterfølgende både kvinden og hendes femårige datter.

Human Rights Watch udgav i oktober en rapport, som ligeledes bygger på et omfattende arbejde med at indsamle information om hjemvendte flygtninges

skæbner. Organisationen når frem til mange af de samme konklusioner som Amnesty.

»Flygtninge interviewet af Human Rights Watch blev mødt med mistro af de syriske myndigheder, fordi de havde forladt Syrien, og de blev udsat for trusler og overgreb ved deres tilbagevenden,« skriver Human Rights Watch.

Umuligt at forudsige

På et møde i september diskuterede Flygtningenævnets såkaldte Koordinationsudvalg Amnestys rapport. Udvalget fandt, at den »ikke giver anledning til at ændre nævnets praksis«.

I en skriftlig kommentar til Information fremhæver Flygtningenævnet, at rapporter fra Amnesty og andre organisationer ikke siger, at samtlige syriske flygtninge bliver forfulgt, fordi de forlod landet under konflikten.

»Ingen kilder udtaler, at alle syrere, der vender hjem fra udlandet, er i risiko for forfølgelse, alene af den grund at de forlod landet. Flygtningenævnet må derfor ved afgørelsen af de sager, der skal behandles i nævnet, foretage en konkret og individuel vurdering af risikoen for forfølgelse,« skriver nævnet til Information.

Dermed synes nævnet at anerkende, at hjemvendte syrere kan blive forfulgt på grund af flugten. Men nævnet fastholder, at det i den konkrete sag er i stand til at vurdere, om den enkelte flygtning vil løbe denne risiko eller ej.

Hos Dansk Flygtningehjælp mener man ikke, at det på baggrund af hverken danske eller udenlandske rapporter er muligt at vide, om en syrisk flygtning kan undgå at blive straffet for sin flugt.

»Det er ikke et holdbart argument, at det ikke nødvendigvis er alle, der bliver udsat for overgreb ved en hjemvenden. Der er mange års dokumentation for, at der er en stor vilkårlighed i den måde, sikkerhedsapparatet agerer på. Det synes derfor umuligt, at de danske myndigheder skulle kunne forudsige, hvilke personer der ikke er i risiko«, siger asylchef Eva Singer.

Professor i udlændingeret på Aarhus Universitet Jens Vedsted-Hansen, der er forhenværende medlem af Flygtningenævnets Koordinationsudvalg, er forbløffet over nævnets udmelding:

»Hvis man på den måde bortforklarer eksisterende risiko med, at den ikke omfatter alle, er der jo reelt ikke tale om en risikovurdering, men snarere et krav om at der skal være sikkerhed for overlast. Det er i strid med grundlæggende asylretlige principper, og man må håbe, at dette udsagn ikke afspejler Flygtningenævnets faktiske tilgang«, siger professoren.

ALLE BØGER FRA INFORMATION